

Het Brielse Gat: natuurgebied of „Europark”.

Foto: P. Nijhoff

Europoort en Voorne

Wat de natuurbescherming ervan denkt

Wanneer wij de algemene strekking van het artikel "Europoort en Voorne" van de heer C. Sipkes in het maartnummer 1963 van *Natura* en zijn soortgelijke betogen over deze kwestie in de Nieuwe Rotterdamse Courant juist interpreteren, dan moet de natuurbescherming niet trachten als volwaardige partner in een eerlijke afweging van belangen aan haar trekken te komen, maar zij zal „van haar kant zich één moeten voelen met het grote geheel en oog moeten hebben voor alle opbouwende maatschappelijke factoren" (*Natura*, maart 1963).

Wat onder dit laatste ook moet worden verstaan, de heer Sipkes mag zich met een steeds groeiende schare natuurliefhebbers gelukkig prijzen, dat de natuurbeschermingsinstanties wel zo vrij zijn de belangen van *natuurwetenschap en recreatie* bij herhaling en met kracht van argumenten te bepleiten. En dan ook alléén *deze* belangen, want op die van de industrie en het verkeer en ook op het belang van een afdoende beveiliging tegen superstormen en op dat van een ideale zoetwatervoorziening wordt door andere deskundigen de aandacht gevestigd als dat nodig is. Een tot afwegen in staat geacht college maakt tenslotte uit in hoeverre bepaalde belangen dienen te prevaleren boven andere; het resultaat is, als het goed is, een bruikbare synthese.

En nu Voorne. Om te beginnen een viertal citaten uit genoemde artikelen van de heer Sipkes.

1. „Maar met de onvermijdelijkheid van de plannen voor ogen, (...)” (N.R.C. van 13-1-1962).
2. „Voor de ontwikkeling van de vegetatie is het (nl. een open Brielse Gat — P.N.) niets dan nadeel. (...) Voor de toekomstige vegetatie brengt een afsluiting van het zeegat meer winst dan verlies”. (N.R.C. van 6-11-1962.)
3. „We hebben hier te maken met (...) natuurbeschermers, die in de toekomst ook

nog wel eens iets anders willen zien dan lamsoren en zeekraal". (Natura van maart 1963.)

4. „Naar mijn mening koesteren de natuurbeschermers een illusie wanneer zij veronderstellen, dat onze technici het bezwaarlijk zullen vinden door het zeegat van nog geen meter diepte een weg aan te leggen, als die weg noodzakelijk wordt geacht". (N.R.C. van 7-9-1962.)

Van meet af aan heeft de natuurbescherming zich eendrachtig tegen de plannen voor afdamming van het Brielse Gat verzet, overtuigd dat zij tijdig en volledig behoorde te worden betrokken bij de afweging van belangen, die overigens in januari 1962 nog niet was begonnen (*vergelijk citaat 1*).

De natuurwetenschappelijke argumentatie voor dit streven is door de deskundigen van het te Oostvoorne gevestigde Biologisch Station „Weevers' Duin" als volgt samengevat: „De natuurbescherming wenst een integraal behoud van het duingebied van Voorne en een open Brielse Gat, teneinde hier gelegen, ook in internationaal opzicht unieke representanten van uiterst zeldzame en verdwijnende landschapstypen met hun karakteristieke levensgemeenschappen te behouden. Afsluiting van het Brielse Gat leidt tot een weinig gedifferentieerd landschap, waaraan, natuurwetenschappelijk gezien, zeker niet in de eerste plaats behoefte is" (Natuur en Landschap, zomer 1962 - *vergelijk de citaten 2 en 3*).

En het resultaat? In de op 14 maart jl. gehouden zitting van Provinciale Staten van Zuid-Holland is een op essentiële punten gewijzigde editie van het streekplan Voorne-Putten-Rozenburg vastgesteld. De voordracht van Gedeputeerde Staten, het verslag van de Commissie van rapporteurs en de discussie tijdens de Statenvergadering zelf hebben aangetoond, dat de zwaarwegende argumenten, die de bezwaarschriften van natuurbeschermingszijde tegen het oorspronkelijke ontwerp ondersteunden, niet hebben nagelaten indruk te maken. Provinciale Staten hebben een deel van deze bezwaren vrijwel unaniem gehonoreerd.

Zo heeft men de primaire wegverbinding tussen de Maasvlakte en Hellevoetsluis over de dam, die het duingebied zou doorsnijden en onherstelbaar verminken, van de streekplankaart afgevoerd, „aangezien de behoefte aan deze weg, zo die al zal ontstaan, toch eerst in een later stadium zal worden gevoeld" (advies Vaste Commissie van de Provinciale Planologische Dienst - *vergelijk citaat 4*).

Over de afdamming van het Brielse Gat wordt nog geen definitief standpunt ingenomen. Gezien de bestaande onzekerheid over de toekomstige slibafzetting in het Brielse Gat en op het strand van Oostvoorne kan eerst over een aantal jaren worden beoordeeld of afdamming in het belang is van de recreatieve functie van Oostvoorne.

Blijkens een schetskaartje, dat de voordracht van Gedeputeerde Staten vergezelt, zou een eventuele dam echter aanzienlijk meer naar het noordoosten moeten worden gelegd dan oorspronkelijk de bedoeling was, zodat hij aansluit op de huidige boulevard van Oostvoorne. Het te verwachten slikgebied aan de zeezijde van de dam zou in de toekomst de functie van het Brielse Gat kunnen overnemen; in dat geval zou een verplaatsing van de strandrecreatie naar de Westplaat, die via de dam vanuit Oostvoorne gemakkelijk bereikbaar wordt, kunnen worden overwogen.

Aan een derde wens van de natuurbescherming, nl. een verlegging in noordelijke richting van de demarcatielijn tussen de toekomstige haven- en industrieterreinen op de Maasvlakte en de natuurgebieden in het Brielse Gat, is niet tegemoet gekomen. In het verdere verloop van de streekplanprocedure zal hierop wederom krachtig moeten worden aangedrongen.

Voor zover het de vormgeving van de overgangszone tussen de Maasvlakte en de kust van Voorne betreft, meent de natuurbescherming dat het Provinciaal Bestuur een bruikbaar uitgangspunt voor een toekomstige synthese heeft aangegeven. Het is een schoolvoorbeeld van een zgn. vloeiende compromis-oplossing geworden, die de ontwikkeling van een zo veranderend gebied als het Brielse Gat voor een verder verwijderde toekomst open houdt.

Het is overigens niet de eerste keer dat op de noodzakelijkheid van technische plannen wel het een en ander valt af te dingen. Wij herinneren in dit verband aan de succesvolle strijd voor een open Biesbosch, die een tiental jaren geleden óók zo hoognodig moest worden ingedijkt en waar het Ministerie van O., K. en W. thans een natuurreserveaat van vele honderden hectaren tot stand brengt.

De geschetste gang van zaken is leerzaam. Hij illustreert namelijk, dat de natuurbescherming zich niet zonder slag of stoot moet neerleggen bij eenzijdig-technische plannemakerij. Wanneer zij in de kwestie-Voorne hierin wel had berust, zou het eerste treffen zijn verloren, door de natuurbescherming en wellicht óók door het Provinciaal Bestuur, dat des te zwaarder onder druk van Rotterdamse zijde zou hebben komen te staan. Nu is tenminste voorkomen dat de natuurgebieden in het Brielse Gat en aan de kust van Oostvoorne voortijdig — en wellicht onnodig — zouden degraderen tot wat de heer Sipkes als „Europark” voor ogen zweeft.

5 april 1963.

P. Nijhoff

Nieuws van de Wetenschappelijke mededelingen

Nieuwe uitgaven

De kopij van drie nieuwe nummers ligt klaar, nl. van „*Wormen. Algemeen overzicht*”. De heer Drs. J. J. Willems, wetenschappelijk ambtenaar bij het Zoölogisch Laboratorium van de Gem. Universiteit te Amsterdam, stelde het samen. Dit boekje zal de reëls lang uitverkochte Wetenschappelijke Mededeling van Prof. Dr. H. J. Schuurmans Stekhoven vervangen. De kopij is geheel opnieuw geschreven en zeer modern opgezet. De uitgave zal 28 blz. tellen, waaronder 10 blz. tekeningen van de schrijver en twee kleurplaten. En de Hydrobiologische Vereniging en het Van Burkomfonds van onze Vereniging en Bayer-Leverkusen gaven hulp om de uitgave van deze Mededeling mogelijk te maken.

Dan heeft mevrouw Drs. E. N. G. Joosse-van Damme kopij geleverd over de „*Oer-insekten. Apterygota*”. In deze uitgave worden vier bijzondere insektenorden behandeld, nl. de *Collembola*, *Protura*, *Diplura* en *Thysanura*. Kleine dieren, die echter overal voorkomen. De schrijfster is als wetenschappelijk ambtenares verbonden aan de Vrije Universiteit. Zij werkt daar bij de afdeling Animale Oecologie. Deze Mededeling wordt geïllustreerd door een dertigtal pentekeningen. De heer M. J. C. Kolvoort is bezig om deze te maken. De Uyttenboogaart-Eliasen Stichting ter Bevordering van de Entomologische Wetenschap verleende een subsidie voor deze uitgave.

Ook liggen de tekeningen en de kopij klaar voor „*Twente-Natuurhistorisch IV. De vogels van Twente*”. De heer Kolvoort tekende 40 nieuwe figuren voor dit nummer. De heer R. Luyken schreef een inleidend hoofdstuk „*De vogels in het landschap*” en dertien Twentse deskundigen stelden een systematische lijst samen, waarin van 217 in Twente waargenomen vogels vele gegevens zijn vermeld. De Heimans- en Thijsse Stichting en ons van Burkomfonds verleenden reeds een subsidie voor deze uitgave. Nog meer hulp is aangevraagd. De kosten van uitgaven zijn tegenwoordig zo hoog dat het zeer moeilijk is wetenschappelijke uitgaven tegen redelijke prijs op de markt te brengen.

4000 per jaar!

Lezer, u begrijpt nu wel, dat de mogelijkheid van het uitgeven van nieuwe Mededelingen er is. Deskundigen en tekenaars gaven hun vrije tijd. De kopij is er. Alleen: een regelmatige uitgave van nieuwe nummers blijft slechts mogelijk als de omzet 4000 exemplaren per jaar is.

Gesteld dat per jaar 4000 exemplaren, verdeeld over enkele nummers, gedrukt worden, dan moet ons Bureau er in één jaar ook 4000 verkopen.

Daarom vragen we u om alle nummers, die u al zo lang van plan was te kopen, nu te bestellen. De omzet van ongeveer 3000 exemplaren per jaar moet opgevoerd worden tot 4000 per jaar.

Het omvangrijker worden van de Mededelingen, de stijging van de drukkosten, het papier e.d., de hoge eisen, die we thans aan onze uitgaven stellen, kosten extra geld. Toch zijn de prijzen van de diverse Mededelingen niet veel verhoogd. Dit komt omdat al het werk voor de serie belangeloos wordt verricht en de diverse prijsverhogende factoren opgevangen konden worden door tal van subsidies.

Maar om de uitgave van de serie Wetenschappelijke Mededelingen vlot te laten lopen moet de omzet worden 4000 per jaar, duidelijker: één per jaar per lid. Ik weiger te geloven dat dit niet mogelijk zou zijn!

G. Houtman